

АФГАНІСТАН: ПОДВИГ ЖИВИХ І ПОЛЕГЛИХ

15 лютого виповнюється 25 років із дня виведення радянських військ з Афганістану

Разом із іншими країнами, що входили до складу СРСР, цей день, у якому поєдналися радість і скорбота, вшановує і Україна. Через горнило афганської війни, що тривала довгі десять років, пройшло понад 160 тисяч українців. Із них 2378 воїнів-інтернаціоналістів загинули, у тому числі 60 вважаються зниклими безвісти або такими, що потрапили в полон.

Чимало хлопців, яким поталанило живими повернутися з війни, обрали професію залізничника. За інформацією служби кадрової і соціальної полі-

тики Львівської залізниці, нині у підрозділах магістралі трудиться понад 200 працівників, яким свого часу довелося пройти вогняними шляхами Афганістану. Газета запросила до розмови кількох залізничників – воїнів-афганців. Нелегко було нашим співрозмовникам згадувати цю війну. Та, долаючи хвилювання і душевний біль, кожен із них, нині дорослих чоловіків, фахівців-залізничників, без прикрас і перебільшень розповів нам про, мабуть, найбільш трагічний епізод часів своєї молодості.

Майстер гальмівного цеху локомотивного депо Львів-Захід Зіновій МЕЛЬНИК: “В Афганістані мені снилася батьківська криниця”

Майстер гальмівного цеху локомотивного депо Львів-Захід Зіновій Мельник працює на залізниці 25 років, щоправда, 23 із них трудився у локомотивному депо Львів. Після об'єднання двох депо Львів і Львів-Захід у цеху додалося роботи – тепер на території колишнього депо Львів, окрім ремонтів електровозів ЧМЕ-3, ТО-2 проходять усі локомотиви об'єднаного депо Львів-Захід. Від справної і точної роботи слюсарів контрольно-вимірвальних приладів гальмівного цеху залежить безпека руху поїздів. У підпорядкуванні Зіновія Петровича 21 фахівець, і кожен з них забезпечує надійну роботу цих приладів вдень і вночі. Буваючи у справах на території депо Львів-Захід, від голови профкому депо Петра Ручки довідався, що у депо працює 10 воїнів-інтернаціоналістів, яких на День вшанування учасників бойових дій на території інших держав профспілка традиційно гідно вшановує. Зіновію Петровичу було дуже приємно, що його запросили на відзначення 25-річчя виведення радянських військ з Афганістану.

Згадуючи афганський період служби, Зіновій Мельник розповів, що день 15 лютого для нього, як і для інших афганців, є днем пам'яті про тих, хто не повернувся з війни. Саме в цей день упродовж багатьох років воїни-інтернаціоналісти зустрічаються біля пам'ятника афганцям у Львові, а його побратими з розвідувальної роти 371-го полку, із якими безпосередньо служив в Афганістані, зустрічаються в різних містах України, Росії та інших держав колишнього СРСР. На долю кожного з них випало важке випробування: хтось повернувся з Афганістану покалічений, хтось втратив здоров'я, хтось не зміг перебороти психічних травм. Під час цих хвилюючих зустрічей вони відвідують могили полеглих на війні, згадують нелегке воєнне солдатське життя, не приховують сліз і дають обіцянку жити й пам'ятати...

Зіновій Мельник народився у селі Грушатичі Старосамбірського району Львівщини. Війна в Афганістані увірвалася в життя їхньої родини у 1983 році разом зі сумною звісткою про смерть родича. А 1 лютого 1986 року на війну в далеку чужу країну пішов і Зіновій Мельник...

Перед тим восени 1985 року з військомату Зіновія скеру-

вали у ДТСАФ, де він навчався шоферської справи, звідти – до Володимира-Волинського. Військову присягу хлопець прийняв у грузинському місті Батумі. Тоді командування говорило, що відправлятимуть солдатів на службу за кордон – у Чехословаччину, Німеччину, але всі добре розуміли, що це лише спроба заспокоїти солдатів і їхніх батьків, серед яких була і мати Зіновія Мельника. Насправді скерування на війну в Афганістан уже було вирішеною справою.

У пересильному пункті в місті Шиндант когось призначили в автомобільні війська, мене ж зарахували в розвідку, – розповідає Зіновій Петрович. – Отак і почалася моя служба у 68-й розвідувальної роти 371-го полку. Дали нам бойові машини, забезпечили зброєю, боєприпасами, радіостанціями та іншим екіпуванням. В Афганістані почалася партизанська війна, і вести її було значно важче, ніж у звичайних умовах, коли ти в окопі і ворог – попереду. Тут усе було по-іншому. Особливо було небезпечно, коли наша колона пересувалася дорогою, стаючи чудовою мішенню для супротивника, який дислокувався в горах. Коли були відомі координати перебування того чи іншого формування, то отримували завдання на його знешкодження. Траплялося, що попереду нас “прочісували” кишляки солдати їхньої армії, та вони нерідко переходили на бік місцевих повстанців, і тоді їхні кулі летіли в наш бік. Упродовж усього часу було важко звикнути до смерті, яка цілодобово чатувала поряд, та найважче довелося на початках служби. Траплялося (у нашій роті, на щастя, такого не було), що вартовий засинав уночі на посту, душмани прошмигували у барак і по-звірячому вбивали та катували наших солдатів – перерізали горло, відрізали вуха чи

носи... Окрім ворожої кулі, можна було померти і від укусу скорпіона чи фаланги, які навесні особливо небезпечні. Медбрат, який був у складі нашої розвідувальної роти, міг надати хіба першу допомогу, а у важких випадках без допомоги військових медиків не обійтися, тож доводилося викликали по рації “вертушку”(вертоліт), який доставляв поранених чи хворих до військового шпиталю.

Побував у військовому шпиталі і молодший сержант Зіновій Мельник. Це трапилося 23 червня 1986 року. У бою він був поранений у кисть руки. На щастя, сухожилля не було пошкоджене, лікарі врятували руку, але на тому випробування не закінчилися. Іншого разу під час виконання бойового завдання їхня БМП наскочила на міну. Вибух розкидав усіх у різні боки, та, дякувати Богу, усі залишилися живі. Зіновій Мельник відбувся струсом мозку.

Неприємні ситуації траплялися найчастіше незадовго до демобілізації, – пригадує Зіновій Петрович. – А скільки понівечених машин, танків та іншої техніки ми зустрічали під час просування в глибину Афганістану! Що б не говорили про ті роки війни, але хто там побував, підтвердить, що кожного дня, щогодини, щосекунди не полишала думка, що життя може обірватися. В основному солдати гинули поодиночі, та якимось із нашої роти не повернулося у барак п'ятеро солдатів – усі підірвалися на міні. Цей страшний епізод неможливо забути, хоча минуло вже багато років.

Зіновію Мельнику важко розповісти про цей період свого життя, який позначився не лише на його психологічному стані, але й фізичному.

Це й не дивно, адже афганський клімат улітку жаркий – до плюс 60 градусів, узимку вдень тепло, а вночі – дуже холодно. Харчувалися переважно продуктами зі сухих пайків. Їсти не хотілося, хіба що пити, – продовжує Зіновій Петрович. – Доводилося пити річкову воду, тож практично всі хворіли на дизентерію та гепатити. Заробив ці болячки і я, вони й досі даються взнаки. Коли повернувся додому, то захворів на малярію. У листах до матері, звичайно, не писав про хвороби, про те, що кожного дня зустрічався віч-на-віч зі смертю. Мріяв якнайшвидше побачити маму, батька, сестру і всіх рідних. А ще мріяв досхочу напи-

тися холодної води з батьківської криниці.

12 листопада 1987 року настав день демобілізації. Із Ташкента до Києва летіли літаком, а з Києва до Львова їхали поїздом, – розповідає Зіновій Петрович. – Ніхто з моїх рідних не знав, коли саме повернувся з Афганістану. Листи отримував раз на місяць, тому нічого наперед не загадував, просто мріяв якнайшвидше повернутися в Україну. Повернувся виснажений, худий, але щасливий, що живий. Усі разом тоді ми плакали, не соромлячись сліз, адже це були сльози радості. Тоді й здійснилося моє бажання – напився з криниці холодної водиці. Ви не уявляєте, яка вона була мені смачна!

А як склалася Ваша подальша доля, у якій особливе місце відведене залізниці?

Спочатку лікувався, адже отримав інвалідність третьої групи, по тому працював у Самборі в “Сільгосттехніці”, а після одуження, завдяки батькові моєї

дружини Христини вирішив, як і він, спробувати себе на залізниці, – ділиться Зіновій Мельник. – Влаштувався у локомотивне депо Львів у гальмівний цех слюсарем контрольно-вимірвальних приладів, поступово здобув шостий розряд, при цьому заочно навчався у Дніпропетровському університеті залізничного транспорту за спеціальністю “Локомотиви”. Отак став майстром цеху. Роботу свою знаю, тож вимагаю від підлеглих відповідальності і точності.

Чи дошкуляють на дозвіллі неспокойні спогади про Афганістан?

Звичайно, тому рятувався і рятується від них приємними клопатами на присадибній ділянці неподалік Львова. У праці на землі знаходжу для себе заспокоєння, насолоду, відпочиваю душею і серцем.

Спілкувалася Оксана ПОДОЛЬСЬКА
Фото автора та зі сімейного альбому Зіновія Мельника